

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Promptuarium allegoriarum sacrarum praecipua fidei
christianae capita illustrantium: indice quadruplici
instructum post editiones 5 revisum, iam septimo
recusum**

Botsack, Johann

Francofurti ad Moenum, 1678

Articvlvs IV.

[urn:nbn:de:bsz:31-142795](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-142795)

32. *Velum* Cherubinibus refertum; humanitatem Christi, cui angeli inserviunt.

33. *Virga Aaronis* 1. Christi sacerdotium virens post mortis noctem. 2. Crucem piorum, qui contra insultus impiorum virefcunt, Pfal. 92. v. 13. 14. 15. sed manum (quod ajunt) de tabula: passim enim in toto hoc libello ejusmodi ceremonialia explicata sunt. Consultatur locorum scripturæ index.

ARTICULUS IV.
DE EVANGELIO.

BACULUS JUCUNDUS

Zach. II. v. 7. Evangelium dicitur.

1052. Assumpsi mihi duas virgas: Unam vocavi Decorem; Alteram Funiculum.

1. *Respectu cause principalis Christi*, qui est mitis, Matth. 11. v. 29. 2. Cor. 10. v. 1.

2. *Ex qua, materia.* Baculus hic est è ligno vitæ Christo excisus.

3. *Circa quam, materiæ,* sunt oves mansuetæ, Pfal. 25. v. 9. conriti Spiritus, Esa. 66. v. 2. cap. 50. v. 4.

4. *Finis*, ut hoc baculo oviculæ regantur & consolentur, Pfal. 23. v. 4. Mich. 7. v. 14.

5. *Effecti & usus.* Baculo devicit David Goliathum, 1. Sam. 17. v. 40. 44. Nos Evangelii baculo Satanam. In eo enim fides proponitur, quæ vincit mundum, 1. Joh. 5. v. 4. cap. 2. v. 13.

6. *Adjuncti.* Oviculæ Jacobifætæ reddebantur baculis variatis, Gen. 30. v. 41. Evangelium est baculus variatus ob divinam sapientiam, misericordiam, bonitatem, quas in Evangelio propositas dum contemplamur, spiritualiter inebriamus, Pfal. 36. v. 9. Eph. 5. v. 18. Hoc baculo jucundo oves suas afflictas pascit fidelissimus ille animarum pastor.

EVAN-

EVANGELIUM EST FONS

Rachaboth, Gen. 26. v. 22.

1053. Isaac pressus à Philistæis, tandem invenit fontem Rachaboth, dixitque: *Nunc dilatavit nos Dominus*. Pressi eramus à lege; invenimus tandem fontem Evangelii, quod est verè fons Rachaboth

1. *Nomine*, Rachaboth significat latitudines. Evangelium est vera latitudinis prædicatio

1. *Dei nimirum bonitatis*, quæ lata est, Eph. 3. v. 18, ex hac bibere possumus fide, sicut fonte latissimo.

2. *Conscientia tranquillitatis*, quæ in latum Christi refugium deducitur, ex angusto peccatorum ergastulo.

2. *Omne*, Evangelium est latum

1. *Prædicatione*, quâ ubique vulgatum, Matth. 28. v. 29.

2. *Materia*, quam tractat. Hæc enim peccatori respicienti monstrat latitudinem refugii in vulneribus Christi, ut locus sit verbis David, Psal. 31. v. 9. Psal. 18. v. 20. (cùm in lege in angustias inferni & maledictionis conjicimur) & Isaaci, Gen. 26. v. 22. nobis in patria cœlesti locus latus est præparatus, longè melior hospitio, de quo Gen. 24. v. 25.

EVANGELIUM EST OLIVÆ

folium.

1054. *Columba ad Noachum reversa, folium olivæ attulit*, Gen. 8. v. 11. *Christus nostra columba, nobis in fluctibus damnationis jactatis, attulit olivæ folium, hoc est, Evangelium, quod cum olivæ comparatur*

1. *Ob ortum*, Oliva nascitur ex olea: Ita Evangelium ex Christo, spirituali olea,

1. *Ob soliditatem*, Lignum enim olivæ habet soliditatem: Ita Christus solidam gratiæ ubertatem.

2. *Ob imputribilitatem* : Ita Christi gratia nunquam putrefcit : Omnibus est nova accedentibus.

3. *Humorem in medulla* : Christo cor plenum est humore vitæ ; quia vera arbor vitæ est.

4. *Fronidium viredinem* : Ita sub Christo omnia revirescunt, Hof. 14. v. 6. 7. 9. Zach. 6 v. 12.

2. *Unctiositatem*, quam oliva in fructu habet : Ita à Christo unctiorem sanctam habemus, 1 Joh. 2. v. 27.

2. *Utilitatem olivæ*. Oliva enim oleum dat, *pabulum* luminis, *medelam* vulneris, *refectionem* esurientis : Ita Evangelium, spiritualis oliva, dat oleum Christum, qui est pabulum spiritualis luminis. Ipso enim pascitur anima nostra, medela vulnerum nostrorum, Psal. 103. v. 3. refectionem esurientis in hac vita, Joh. 6. v. 35. alterâ Apoc. 7. v. 16. 17.

3. *Significationem*. Olea pacis index : Ita Evangelium pacem nobis indicat, Eph. 2. v. 14. Folia ficus Adamo iram Dei significabant, Genes. 3. v. 7. Folium olivæ Evangelicæ Dei amorem nobis indicat.

EVANGELIUM EST MAN.

Exod. 16. v. 35.

1055. 1. *Nominis significatione*. Man, donum significat : Evangelii optimi doni nuncium est, donum ipsum Dei filium, Johan. 3. v. 16. Cum hoc dono multa alia connexa, Rom. 5. v. 15. cap. 6. v. 23. Ephes. 2. v. 8. cap. 4. v. 8.

2. *Tempore* : Manna nocte descendebat, die apparebat ; Ita Evangelii Man nocte Veteris Testamenti descendit, Sole iustitiæ diem novi Testamenti inchoante, & nunc clarius manna apparuit, nocte Veteris Testamenti fugatâ.

3. *Duratione*. Tempore peregrinationis durabat

Man-

Man, Exod. 16. v. 35. Ita Evangelium durat peregrinationis nostræ tempore, donec ad patriam perveniamus.

4. *Inventione.* In castris Israelitarum solum inveniebatur: Ita Evangelium in ecclesia est.

5. *Rore.* Exod. 16. vers. 13. Ita Evangelii doctrina monstrat rorem divinæ misericordiæ, Osee 14. vers. 9.

6. *Colore.* Man candidum fuit, Exod. 16. v. 31. Ita doctrina Evangelii peccata nostra candidiora esse nive monstrat; monstrat nobis dilectum nostrum candidum Christum Jesum, cujus candore, vitæ æternæ candidati judicamur.

7. *Sapore gravissimo:* Ita afflictis conscientiis Evangelium dulcissimum saporem affert. In eo enim *gandum magnum* revelatur, Luc. 2. v. 10.

EVANGELIUM EST

sinapi.

1056. 1. *Ratione fructificationis.*

2. *Ignæ nature.*

3. *Fragrantia:* Ita Evangelium fructificat in toto mundo, pectora amore Dei inflamat, & quo plus teritur, eo magis crescit & odorem spargit. Vide Matth. 13. v. 31. 32.

EVANGELIUM LAC.

I. Cor. 3. v. 2.

1057. 1. *Sinceritate.* Evangelium nimirum sincerum à traditionibus humanis, Matth. 15. v. 3. Tit. 2. v. 8. Doctrina est irreprehensibilis.

2. *Suavitate.* Evangelium est suave oleum.

3. *Nutritionis.* Sic Evangelium, Eph. 4. v. 13.

4. *Infantis ætatis respectu,* cui præbatur; Ita puillus est grex, infans mundo apparet; Evangelium pro-

fitens, Zeph. 3. vers. 12. Luc. 12. vers. 32. 1. Corinth. 1. v. 17. seqq.

EVANGELIUM EST VINUM vel vitis.

1058. 1. *Ratione refectiois*, Syr. 31. v. 32. Ita Evangelii doctrina reficit languentes animas, Esa. 50. v. 4.

2. *Gaudii*: Sic Luc. 2. v. 10.

3. *Inebriationis*: Ita spiritualiter per Evangelium implemur, Eph. 5. v. 18. *Impleamini Spiritu*, Actor. 2. Apostoli. Huc spectat Cant. 5. v. 1.

4. *Exultationis*, quæ est gaudium intensius: Ita in Evangelio exultamus, quia in salutari nostro exultamus.

EVANGELIUM ANIMOS CON- sternatos erigit.

1059. *Elias post aura tenuis sibilum, faciem obvelavit*, 1. Reg. 19. v. 13. Aura tenuis Evangelium est, gratissimum lassis peccati pondere, Psal. 38. v. 7. æstu crucis fatigatis, Matth. 11. v. 28. Es. 50. v. 4. infirmis, 2. Cor. 12. v. 9. Auram frigidam viator sub arbore quærit. Arbor Christus est, sub cujus tegmine fide recumbens, solatium experietur, sperans quiescet, Esa. 30. v. 15.

EVANGELIUM EST THESAURUS, Matth. 13. v. 44.

1060. Abscondimus in agro 1. *Ob desiderium*: Ita Evangelium afflictis desiderabile.

2. *Ob copiam*: Ita in thesauro Evangelii omnis bonorum cœlestium copia reposita est, Eph. 1. v. 3. Roman. 8. v. 32. 2. Cor. 6. v. 10. Hic est thesaurus Josephi nostri, Gen. 43. v. 23. ipse Deus thesaurus noster, Jer. 10. v. 16.

3. *Præ-*

3. *Præfetti sunt ministri annunciantes*, Matth. 13. v. 52. *Absconditus est hic thesaurus sapientibus seculi*, Matth. 11. v. 25. *à Satana excæcatis*, 2. Cor. 4. v. 4.

EVANGELIUM INVITAT

homines.

1061. *Hiskias epistolam mittit ad Ephraim & Manasse*, 2. Chron. 39. v. 1. *Jehiskia & robur nostrum*, Christus est, Psal. 18. v. 2. Jer. 16. v. 19. Evangelium suum misit ad nos : Hæc est illa Epistola, quam ipse à sinu patris protulit, Joh. 1. v. 18. quâ ad paschatis celebrationem invitamur, 1. Cor. 5. v. 7. ut nonnulli blandum illud κέλευσμα Jehiskia spernunt : Ita Evangelii vocem : Alii enim agros invisunt ; alii uxorem ducunt ; alii visum pecora cunt, Luc. 14. v. 19. seqq.

EVANGELIUM COR MUNIRE

necessarium est.

1062. *Egressuri ex Aegypto Israelita calceamentis pedes muniebant*, Exod. 12. v. 11. Ita & nos in terram veræ quietis, duce vero Josua profecturi, Hebr. 4. v. 8. 9. operam demus, ut calceati simus, hoc est, ocreâ Evangelii induti, Eph. 6. v. 15.

EVANGELIUM DOCET NOS

pugnare contra hostes.

1063. Exod. 17. v. 9. *Josua elegit viros fortes & strenuos ad bellandum*. Notatur Evangelii virtus, quod vires ad militiam spiritualem suppeditat ; non lex, quæ solum terrorem incutit : ideoque Moses non elegit bellatores, sed Josua, qui Christi typus.

CHRISTUS OMNIBUS PROPOSITUS
in Evangelio.

1064. Esa. 52. vers. 10. *Brachium Domini in oculis*

Ii 4

omni-

omnium gentium manifestatum esse dicitur. Christus est brachium illud, qua ex Ægypto infernali educti sumus, tanquam excelso, Exod. 6. v. 6. extento, in quo facit potentiam, Luc. 1. v. 51. Manifestum est hoc brachium.

1. *Dei oblatione*, qui vult omnes per hoc salvari.
2. *Evangelii prædicatione*, quâ brachium illud omnibus gentibus, quibus etiam præparatum Luc. 2. v. 31. verbo manifestatum, Matth. 28. v. 19. Rom. 10. v. 18. 19. Coloss. 1. v. 6. & 23. Hoc ergo extensum Domini brachium, quo nos ad se pertrahere studet pater, Joh. 6. v. 44. & filius ipse Joh. 14. non speramus, sed apprehendamus in verbo, ne Esaia querela in nos quadret, Esa. 53. 1. Joh. 12. v. 38. Rom. 10. v. 16.

PRÆDICATIO EVANGELII.

1065. Ezech. 47. v. 1. seq. *Fluvius egrediebatur: Evangelium hic significat, quo ut aqua limpidissima lavamur*, Joh. 17. v. 15.

1. *Aquæ hæ scaturiunt in sancto sanctorum*, quia lex quidem ex parte naturâ nota est, Rom. 1. Evangelii verò doctrina divinitus patefacta.
2. *Vergebat fluvius ille ad latus dextrum: Deus enim est, qui potenti dextrâ suâ Evangelium suum contra portas inferorum tutabitur*, Matth. 16. v. 18.
3. *Ad altare vergebat.* Hoc Christus significat, Hebr. 13. v. 10.
4. *Ad meridiem vergebat*, quia Evangelium æstus tentationum mitigat.
5. *Exile principium fluvius habet, tandem ad eam excrescit profunditatem, ut ne vado quidem transire possit: Ita doctrina Evangelii paucis quidem capitibus comprehenditur, quæ lac Apostoli vocant.* Verum

rum illa in tantam mysteriorum altitudinem excrescunt, ut cum Apostolo exclamare habeamus necessarium, Rom. II. v. 33. *O altitudo.*

6. *Natando* trajecit tamen fluvium: Ita Evangelii mysteria fidei cortice pernatamus.

7. De mari in mari derivatus fuit fluvius, quod Evangelii prædicatio significatur, Coloss. I. v. 26. sparsi in universum τῆς οὐρανῶν circuitum.

8. Aquæ maris salutes redduntur. Hoc ipso ostenditur, verbo Domini omnia sanari, Sap. 16. v. 12. & piscosæ redduntur aquæ, quod Evangelii fructus copiosissimus innuitur, Esa. 53. Matth. 12.

9. *Multi* ibi erunt piscatores: Hi prædicatorum notant copiam, quos Dominus extrudet in vineam suam, Psal. 68. v. 12. Eph. 4. v. 11.

10. *Paludes* autem & lacus præter has aquas non erunt salutes. Paludes peccatores obstinatos notare possunt, in ceno peccatorum se volutantes, 2. Petr. 2. v. 22. Luc. 11. v. 26. *Lacus* hæreses. *Arbores* juxta ripam fructiferæ, pii sunt.

EVANGELIUM EST NOVUM.

1066. Matth. 13. v. 52. *Paterfamilias de thesauro suo profert vetera & nova.* Paterfamilias ecclesiæ doctor est, qui ex thesauris spiritualibus præceptorum Dei, Psal. 119. v. 56. profert vetera, legem, & nova, id est, Evangelium, quod dicitur,

1. *Ratione nova letita*, quam annunciat, Luc. 2. vers. 10.

2. *Gratiarum actionis*, quam postulat.

3. *Mirabilitatis*, quam ostentat, Jer. 31. v. 22. *Fœmina* circumdedit virum.

4. *Diversitatis*: Nova enim à veteribus diversa

II 5 sunt:

sunt: Ita magna doctrinæ legis & evangelii diversitas.

5. *Acceptabilitas*: Nova enim quæ sunt, grata accidere solent.

6. *Vitæ novitatis*, cui studere debemus omnes, novis beneficiis Deo obstricti.

EVANGELIUM EST PULCHER Dei splendor.

1067. *Ex Zion*, Psal. 50. v. 2. 1. *Est splendor*. Is est Evangelii.

1. *Obcausationem*: Splendor enim à luce causatur, vel sole, Ezech. 1. v. 13. Ita Evangelii splendor à luce vera Christo, Joh. 1. sole illo justitiæ, Mal. 4. v. 2. Joh. 1. v. 18. *Filius revelavit*. Quod enim Dei gratia & misericordia nobis splendeat, ex Christo scimus.

2. *Ardorem*: splendor pro gradu nonnunquam ardet: Ita Evangelii splendor nostra pectora amore Dei ardere facit. Discimus enim ex Evangelio, Christum impensè nos dilexisse: Hæc dilectio rursus dilectionis ignem in nostris cordibus excitat, per charitatis opera splendescentem.

3. *Dies annuntiationem*: Splendor enim solis solem adesse significat: Ita evangelii splendor, die novi testamenti illucens, tenebras noctis abiisse indicavit. Hoc docet Apostolus, Rom. 13. v. 12. *Nox transit, dies appropinquavit*. Si dies, ergo & sol. Ubi sol, ibi splendor quoque est.

4. *Nubium penetrationem*: Splendor solis hanc efficit: Ita Evangelii splendor nebulas tristitiæ & umbrarum in V. Testam. fugavit, eas penetravit, alleg. Psal. 18. v. 13. Lex quoque nebula abscondens gratiosum Dei vultum: Hanc autem etiam legis tristem nebulam

Evangelii

Evangelium dispellit, & in Christo amicum Patris vultum ostendit.

5. *Commodam ambulationem*: De die commodius ambulare licet, quam nocte: Ita in splendore evangelii melius ambulamus, quam nocte V. Testam. Esa. 60. v. 3.

6. *Splendoris Mosaici diversitatem*: Dicitur enim Evangelium splendor pulcher, non terrens ut Mosis, Exod. 34. v. 29. sed reficiens ut Christi, Matth. 17. v. 2. Mosis splendor erat instar armorum splendentium, in nostram damnationem: ut Esa. 22. vers. 6. Habet enim ministerium damnationis, extra Christum, 2. Cor. 3. vers. 7. Moses facie tantum refulgebat: Christus & facie & veste Luc. 9. vers. 29. neutram tamen molestus.

2. *Ex Zion prodit*: Evangelium enim sicis animabus robur præstat, contritis, Esa. 66. v. 2. seq. Psal. 72. v. 12. 13. seq. Deinde ex Zion, hoc est, Jerusalem prima Evangelii prædicatio promulgata, juxta illud Esa. 2. 3. & Luc. c. 24. v. 47.

EVANGELIUM EST PLUVIA gratiosa.

1068. Psal. 68. v. 8. *Terra mota est, cæli destillaverunt à facie Dei Sinai, à facie Dei Israel. Pluviam voluntariam segregabis Deus hereditati tuæ & infirmam perficis.* Legis & Evangelii collatio.

1. Terra mota est 1. in divinæ potentie indicium.

2. In significationem iræ divinæ: nempe cum Lex in monte Sinai promulgaretur, Exod. 19. v. 18. Lex enim iram Dei revelat Rom. 1. v. 18.

2. Cæli destillaverunt, imbres & tonitrua profuderunt; quæ omnia majestatem legis ejusque auctoris significant, d. l. Exod. 19. v. 16. 18. 19.

3. A fa

3. A facie Dei Israel exstufefcente fcilicet creatura ad præfentiam & feueritatem tanti Domini, qui præfentix fuæ figna terribilia edebat, ad fignificandum iuftitiæ divinæ rigorem. Evangelium autem erigit perterrefactas mentes, nec fulmina deftillat, ut lex; fed eft pluvia gratiofa:

1. *Ob terra potationem.* Pluvia terram potat: Siciitem animam Evangelium potat, Pfa. 42. v. 1. Pfa. 143. v. 6. Hæc potatur falutari hac aquâ, ex promiffo Domini, Efa. 41. v. 17. Potationem hanc fentiunt, non, nifi animæ ficientes, ad potum divini folatii anhelantes, Luc. 6. v. 21. Matth. 5. v. 6.

2. *Ob deftillationem.* Deftillat evangelii pluvia, falutaris doctrina illa in peccatorum corda confracta, longe melius, quam illa Mofis, Deut. 32. v. 2.

3. *Fœcundationem,* 2. Sam. 23. v. 4. Efa. 55. v. 10. Ita fœcunda redduntur pectora Evangelii pluvia, ut Deo fructum iuftitiæ ferant, Matth. 3. v. 2. 8. *Credite Evangelio: Facite dignos fructus pœnitentiæ.*

4. *Expectationem.* Pluviam agricola expectat folite. Pluviam Evangelii claram illam patres V. Teftamenti folicitè expectaverunt. Conf. Job. 19. verf. 23.

5. *Terra mollitionem.* Pfa. 65. v. 11. Corda hominum pluvia evangelii mollefcunt, Ejus effectus exemplum, Act. 2. v. 41.

6. *Caufationem.* Nubes deftilant pluviam, Job. 36. v. 27. Ecclef. 11. v. 3. Spirituales nubes funt miniſtri. (Vid. infr. de miniſterio.) ex quibus pluvia Evangelii falutaris deftillat.

7. *Agitationem.* Pluvia à vento agitur, Prov. 25. v. 14. Spiritus fanctus ventus, Evangelii pluviam agitan.

8. Deo

8. *Demissionem*. E cœlo pluvia dimittitur, Esa. 55. v. 10. Evangelium de cœlo delapsum, nulli rationi obvium. Filius qui in sinu patris est, ille nobis (Evangelium) revelavit, omni rationi humanæ absconditum.

9. *Fulgurum conjunctionem*, Jerem. 10. v. 13. In ipso evangelio emicant fulgura *justitiæ* in Christo completa, quem Deus pro nobis peccatum fecit, 2. Cor. 5. v. 21. Emicant hæc fulgura, quia legis & evangelii effecta muniaque conjuncta sunt in homine convertendo, ut & lex fulgura justitiæ divinæ ostendat comminando: Evangelium vero pluvia sit gratissima consolando.

10. *Accretionem*, Esa. 44. v. 14. Facit enim pluvia accrescere segetes: Ita per evangelium Christo insiti crescimus, ut plantæ Dei in honorem, ut templum Domini: Eph. 2. v. penult,

Hæc est illa gratiosa pluvia, de qua etiam Ezech. cap. 34. v. 26. Hujus pluvix effectus est REFOCILLARE: Evangelium enim refocillat nos,

1. Qui sumus hæreditas Domini sicca.

1. Ob peccatum, Psal. 32. v. 4.

2. Ob legem, quæ ignea: Vid. supr. de lege.

3. Ob iram Dei, quæ ignis.

4. Ob locum mundum, qui locus siccus: Vid. Mundus est desertum.

5. Ob conscientix ardorem, quem evangelium tollit, 1. Joh. 3. v. 20. Rom. 8. v. 1. cap. 5. v. 1.

2. Refocillat, Psal. 19. v. 8. Psal. 66. v. 12. Psal. 119. v. 25. Hæc est aqua Simsonis, Jud. 15. v. 19. *Evangelium est cithara illa Davidis*, quam in cordibus nostris *pulsæ* Christus digitò Spiritus sancti, tangit *fidei fides*, & cruce *extendit*, ut benè *sonent* & Spiritus furoris *abigatur*,

gatur. Corpus est cor nostrum, in quo fidei fides in-
thara evangelii extenditur.

EVANGELIUM EST FLOS.

1069. Quò refocillamur à sponso nostro spiritua-
li, Cantic. 2. v. 5. Hic flos spargit odorem fragrantia &
vitæ omnibus credentibus, 2. Cor. 2. v. 16. In valle cre-
scit humilis pectoris, non cacumine superciliosi mon-
tis. Confortat debiles hic evangelii flos, Esa. 35. v. 3.
Jer. 31. v. 25. Matth. 11. v. 28. usque ad tempus plenariæ
refectionis, Actor. 3. v. 20.

EST FLOS.

1070. Reficiens omnia, Syrach. 43. v. 24. Conf.
supr. cap. 1. de verbo Dei all. 30. & applica ad evange-
lium.

EVANGELIUM COELUM APER- tum ostendit.

1071. Apoc. 11. vers. 19. *Johannes vidit cœlum aper-
tum, templum Dei, & visa est arca testamenti ejus,
in templo ejus.* Evangelii doctrina cœlum aperit, desi-
derio illius inspiciendi angeli flagrant, 1. Petr. 1. vers. 12.
ejus gaudium annunciant, Luc. 2. vers. 10. Evange-
lium apertum jam nobis cœlum per Christum ostendit,
arcam testamenti, non legalis illius, non tabulas
illas, sed evangelici & gratuiti fœderis, quod in Chri-
sto fidei conditione pactum est, de quo Esa. 55. v. 3. 4.
Ezech. 34. v. 25. Hebr. 9. v. 16. 17. Actor. 3. v. 25. Evan-
gelium ostendit arcam testamenti, duobus Cheru-
binis, justitiâ imputatâ & misericordiâ donatâ te-
ctam.

EVANGELIUM EST MAR- garita,

1071. Quam sibi prudens ille mercator compara-
vit, Matth. 13. v. 45.

1. Ob

1. *Ob eximiam nobilitatem*, Job. 29. v. 18. Vera sapientia in evangelio est, quapropter verè margarita est, 1. Cor. 2. v. 7. proponit sapientiam Christum, 1. Cor. 1. v. 30. Hæc sola est nobilissima sapientia scientiaque Joh. 17. v. 1.

2. *Ob ornatum*. Margaritæ ornant homines: Evangelii doctrina verum ostendit ornatum in Christo, Psal. 45. vers. 14. Lex deformitatem & vestes nostras menstruatas, Esa. 64. v. 6. ostendit, nuditatem spiritua-lem, Apoc. 3. v. 18. & Gen. 3. v. 7. reteggit. Pro his ornamenta Evangelium ostendit, quæ in Christo invenimus, ornante ecclesiam suam, Ephes. 5. vers. 27. Esa. 61. vers. 10.

3. *Ob cordis confortationem*. Margaritæ cor confortant: Evangelii margarita cor maximè confortat humilium, Esa. 61. v. 1. 2. Hoc indicat Johannes, 1. Epist. 3. v. 20. 21.

4. *Ob oculorum curationem*: nam & his margaritæ mederi dicuntur: Ita evangelium oculos nostros illuminat prædicatum claritate sua, quæ major est illâ Mo- sis, 2. Cor. 3. v. 13. nam revelata facie gloriam Domini speculamur, 2. Cor. 3. v. 18. Itaque evangelium non est opertum, sed apertum, 2. Cor. 4. v. 2. oculorum nostro- rum verum collyrium.

5. *Ob generationis rationem*. Margarita generatur ex cœlesti rore, quem certo anni tempore concha haurit; Evangelium est ex rore divinæ gratiæ, (Confer. Gratia Dei est ros, sup. c. 2. alleg. 61.) quam in plenitudine temporis concha cœlestis Christus hausit, in nos effudit, quando ipse pacem inter homines prædicavit, Eph. 2. v. 17. nam per hunc nobis gratia & veritas data est Joh. 1. v. 17.

EVANG.

EVANGELIUM EST SCE-
ptrum

1073. *Virtutis & regni Christi, quod Dominus misit e Zion, Pſal. 110. v. 2. quo dominatur etiam in medio inimicorum suorum, quod ex Israel ortum, Num. 24. v. 17. Conf. ſupr. cap. 9. artic. 15. all. 31. num. 1. 2. ſeq. Evangelium eſt illud gratioſum Dei patris ſceptrum, quod inclinatum, per filium incarnatum, aditum nobis ad Deum patefecit, ut Ahaſveri, Eſth. 4. v. 11. imo viam plenam oſtendit, Joh. 14. v. 6. Ego ſum via & veritas.*

Qui ſub gratioſo hoc Evangelii ſceptro vivunt, iis nullum periculum extimeſcendum eſt à terribili ſpiritualis Pharaonis ſceptro, quod ceſſabit, Zach. 10. verſ. 11.

EVANGELIUM SAGITTÆ.

1073. *Illæ acutæ quibus populi conciderunt, Pſal. 45. verſ. 6.*

1. Deus ſagittas has Evangelii in Chriſto paravit. (Vid. ſupr. cap. 9. art. 15.)
2. Spiritus ſanctus has ſagittas leves fecit, ut totum mundum pervolarent, & ignitas, ut corda hominum vulnerarent.
3. Apoſtoli ſagittarii fuerunt, qui ſagittis his feliciter hominum corda vulnerarunt, Act. 2. v. 41.
4. *Et quidem in medio inimicorum regis, ut pſalmus habet; ex toto enim mundo, partim Judaicis opinionibus effaſcinato, partim idololatricis cultibus imbuta eccleſia collecta eſt Chriſto.*

EVANGELIUM EST PANIS.

1074. *Melchizedech panem & vinum obtulit Abrahamo, Gen. 14. v. 18. Chriſtus verus noſter Melchizedech,*

dech, (vide suo loco) panem Evangelii nobis obtulit.

1. *Materia farina & aqua ex quibus*; pñtus Evangelii mysticus panis, corpus sanguis & aqua Christi sunt; hæc enim Evangelium nobis proponit 1. Joh. 5. vers. 8.

2. *Fermentatio*. Spiritus Sanctus fermentat hunc panem in cordibus nostris, ut benè sapiat. Nonnumquam lactucas sylvestris crucis illas abjicit, ut sapida magis gratia Dei nobis reddatur.

3. *Procreatio*. Hinc spiritualement Evangelii panem Christus providit in famem animarum spiritualement, ut in typo Josephi monstratum, Gen. 43. v. 31. qui hunc nobis apponi panem quotidie mandat.

4. *Operatio*. Hic est verus sapientie panis, Syr. 15. v. 3. cor nostrum roborans, Psal. 104. v. 15. ex quo homo vivit, Matth. 4. v. 4. Hujus panis vim expertus Hiskias, Esa. 38. v. 16. nosque in vitam æternam nutriens.

EVANGELIUM EST POTENTISSIMA VOX.

1075. Psal. 29. v. 3. seq. *Vox Domini super aquas; Deus majestatis intonuit. Vox Domini in virtute; vox Domini in magnificentia. Vox Domini confringit cedros.*

1. Evangelium est illa Domini vox, quæ super aquas multas, hoc est, multos populos; (aquæ enim populos multos significant, Apoc. 17. v. 15.) quando scilicet Evangelium in toto orbe disseminatum, Matt. 28. v. 18. Coloss. 1. v. 23.

2. Evangelium quoque tonitru est, majestatem & potentiam Dei inducens, operâ & ministerio filiorum

Kk

illo-

illorum tonitru, Marc. 3. v. 14. Tonitru terrorem incutit: Evangelii prædicatio tantum incussit Diabolo terrorem, ut ex impietatis suæ officinis, oraculis, mox post Christum natum protinus secedere coactus sit, obedientia fidei inter GENTES OMNES promulgatâ, Rom. 16. v. 26.

3. In virtute Evangelium fuit & *conversionis* multorum, Act. 2. v. 41. & *miraculosæ operationis*, Marc. 16. v. 20. & *constantissimæ prædicationis*, Act. 5. v. 33. c. 6. v. 10. Eodem respectu Evangelium vox Domini in *magnificèntia* fuit.

4. Evangelium *confregit cedros Libanon*. Cedri superbos elatos, supercilio Adamitico turgidos homines significant, qui humiliandi sunt, Esa. 40. vers. 4. 2. Cor. 10. v. 5. *Elata pectora non intrat Evangelii gratia*. Conf. Esa. 61. v. 1. 2. cap. 66. v. 2. 3. cap. 57. v. 15. Psal. 34. v. 19.

EVANGELIUM EST ODOR bonus.

1076. 2. Cor. 2. v. 15. *Christi bonus odor sumus*: Evangelium est bonus ille odor, quem Apostoli sparserunt in toto terrarum orbe.

1. Bonus odor est ob materiam *spiritualia* illa aromata, quæ in Evangelio, ob odorem illum bonæ fragrantiae, quem Christus patri obtulit, Eph. 5. vers. 2. quemque Evangelium inculcat, ut caput summum.

2. Bonus odor est ob *velocissimam penetrationem*, quæ odoris boni propria est.

3. Ob *scætoris abactionem*: odor enim bonus scætores abigit, dispellit: Evangelii odor bonus scætores Idolomaniae Ethnicæ tandem profligavit.

4. Bonus odor corborat cor, Spiritus vitales recreat: Evangelium cor corborat, veniam peccatorum

rum

rum annunciando, & spiritualementem vitam in Christo absconditam esse indicat, Col. 3. v. 3. 4. nos recreat, ut soli Christo vivamus, Gal. 2. v. 20. mundo crucifixi moriamur, Gal. 6. v. 14.

5. Odor bonus pestis inimicus. Peccatum, mors, lex hominibus pestis sunt; hanc non implentibus, istam metuentibus, illud semper committentibus: hanc pestem abigit odor bonus Evangelii, peccatum ostendendo, Christi innocentiam, mortem, in Christo ostendendo vitam: legem in Christo monstrando impletionem, Rom. 8. v. 2. 3.

EVANGELIUM EST

lychnuchus.

1077. Exod. 25. v. 31. *Facies candelabrum*. Hoc Evangelium significavit, in quo lucet gratia Dei, Tit. 2. v. 11. quod nutritur in cordibus hominum oleo Spiritus Sancti. Hoc candelabrum non sub modis occultatum, sed in monte positum est, Apostolorum opera, quando in toto mundo prædicatum est. Ex auro solido candelabrum erat conflatum, Evangelium proponit verum aurum ipsum Deum, Job. 22. v. 25. qui nobis aurum in Christo factus est; aurum fidei, 1. Pet. 1. v. 7. proponit. Evangelium Christum ipsum aurum proponit, in passionis igni probatum, ut nos redimeret, non auro & argento, sed pretioso sanguine suo, 1. Pet. 1. v. 18. 19.

Idem Evangelium per septem lucernas adumbratum, ob septem, hoc est, perfectissima Spiritus Sancti bona, quæ non per legem; sed per Evangelium in homines effunduntur, Gal. 3. v. 2.

EVANGELIUM TOTUM MUNDUM

occupavit & destruxit.

1078. Jos. 6. v. 2. dixit Dominus Josuæ: *Ecce dedi*

Kk 2

in

in manus tuas Jericho, & regem ejus, &c.

1. Deus Pater dixit ad verum Josua, *Postula à me, & dabo tibi gentes hereditatem*, Psal. 2. v. 8.
2. Mundus verè Jericho clausa est & munita contra arma spiritualia illa, 2. Cor. 10. v. 4.
3. Rex hujus Jericho *Diabolus* est, qui per Evangelii prædicationem ejicitur, Luc. 10. v. 18. seq.
4. *Bellatores*, qui mundum circumierunt, Apostoli & omnes Evangelii doctores fuerunt, militant armis spiritualibus, 2. Cor. 10. v. 4.
5. *Sex dies*, quorum spatio circumierunt Jericho, & tamen muri ejus non corruerunt; moram illam significant, quando Evangelium non continuè receptum est, sed paulatim, defervescente imperatorum tyrannide, à cunctis gentibus acceptatum publice.
6. *Septimo die sustulerunt* septem buccinas, quarum usus est anno Jubilæo. Evangelium est buccina illa vera anni Jubilæi, anni remissionis, quo omnia peccatorum debita remittantur, ut typicè monstratum, Lev. 23. v. 10. Deut. 15. v. 1. quia annus gratiosus in Evangelio annunciat, Esa. 61. v. 2. gratiæ illius excellentis, Rom. 5. v. 17. Anno Jubilæo quisquis ad suas possessiones recuperandas admittebatur, Levit. 25. v. 13. Idem in Evangelio nobis annunciat: veram se possessionem cæli (terræ enim possessio est, Heb. 13. v. 14.) per Christum nobis partam, paratam Joh. 14. v. 2.
7. Hâc *Evangelii buccinâ* claxerunt Apostoli & primitivæ Ecclesiæ doctores, & muri ejus vel munitiones corruerunt, quando fidei jugo suavi & mitigantes se subjecerunt.

8. *Ante*

8. *Ante arcam inceserunt Josua buccinatores, & arca secuta est*, Jos. 6. v. 6. Christus miraculorum virtute Evangelium confirmavit Marc. 16. v. ult. & ita secutus est Apostolos per signa sequentia.

EVANGELIUM EST DEI buccina.

1079. Num. 10. vers. 2. *Duas tubas argenteas fieri precepit Dominus, quibus clangerentur filii Aaronis, aut ut congregarentur filii Israel, aut ut castra moverent.* Evangelium est talis buccina :

1. *Materia.* Argentæ erant tubæ illæ. Evangelium proponit verbum probatum sicut argentum, Plal. 112. v. 7. & redemptionis nostræ ἀντίδοτον, argento auroque pretiosius, 1. Pet. 1. v. 7.

2. *Buccinatoribus.* Hi erant sacerdotes, filii Aaronis: Ita Evangelium annunciant sacerdotes Novi Testamenti, quibus ea provincia commissa, 1. Cor. 9. v. 16.

3. *Fine.* Is erat duplex:

1. *Ut convenirent.* Evangelium postulat ejusmodi conventicula, ut nomen Domini celebremus, cognoscendi Dei desiderio flagremus, Esa. 2. v. 3.

2. *Aut castra moverent.* Civium Evangelii munus est, ut castra pristina iniquitatis deserant, in justitia Deo serviant, Luc. 1. v. 75. impietatem mundi abneget, Tit. 2. v. 12.

4. *Consequente.* d. l. v. 9. *Buccinantibus sacerdotibus, recordatio Israelitarum erat apud Deum, ut eruerentur ab inimicis:* Ita Evangelium prædicat nostri gratissimam apud Deum memoriam esse propter Christum, nosque ereptos de manu inimicorum nostrorum, Lucæ 1. v. 74.

EVANGELII TUBA FUGAT

hostes spirituales.

1080. Jud. 7. v. 20. *Gideon cum militibus manu tenens tubas, hostes fugavit: Si Evangelii tubam manu fidei imperterrita teneris, protinus spirituales hostes in fugam conjicies, qui ejus sonum gratissimum ferre nequeunt, & *ἐπιτιμῶν* illa: *Mors ubi aculeus tuus est? Inferne ubi victoria tua?* 1. Cor. 15. v. 55.*

EVANGELIUM PROPONENDUM,

lex non omittenda.

1081. *Canticum alternis vicibus decantant cantores in spiritali illa Sione, ecclesia scilicet, Psal. 87. v. 7. Alternus legis & Evangelii debet esse usus.*

EVANGELIUM EST

Spiritus.

1082. 1. *Ob Spiritus S. descriptionem, qui Evangelium in cordis tabulis carnis scripsit scribitque ministerio doctorum ecclesie, 2. Cor. 3. v. 2. 3.*

2. *Ob bonorum, quae proponit, rationem; hæc enim spiritalia sunt, regnum spirituale, gaudium spirituale; Rom. 14. v. 17. verbum, spiritus & vita, Joh. 6. v. 63.*

3. *Ob Spiritus Sancti communicationem, qui per Evangelium datur, Gal. 3. v. 2. Eph. 1. v. 13.*

Lex autem litera tantum est, considerata extra Spiritum S. in puro ministerio Moſis; quando *per se bona quidem; per accidens autem occidit & ad peccandum irritat.*

